

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
SNSLP/2024/00140-4

Vybavuje
Mgr. Zuzana Vlčeková

Žilina
26.4.2024

Odborné stanovisko

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) ste doručili podnet, v ktorom poukazujete na nemožnosť úhrady parkovného v meste xxxxx hotovostnou platbou. Domnievate sa, že súčasné možnosti platby parkovného diskriminujú osoby v dôchodkovom veku.

V zmysle § 1 ods. 2 písm. f) zákona o zriadení Strediska¹, Stredisko vydáva v tejto veci nasledovné odborné stanovisko.

Z obsahu podnetu

Zdôvodnenie mesta xxxxx k nemožnosti úhrady parkovného hotovostnou platbou sa podľa Vášho názoru nezakladá na pravde. Mesto sa má podľa Vášho názoru držať skutočnosti, že nie každá osoba je vlastníkom bankového účtu s platobnou kartou alebo vlastníkom mobilného telefónu. Mesto podľa Vás pri rozhodovaní o spôsoboch úhrady parkovného neaplikovalo antidiskriminačný zákon². Ako dôchodca chcete mať rovnakú dostupnosť úhrady parkovného ako ostatní.

Úprava spôsobu úhrady parkovného a stanovisko mesta

Spôsob úhrady parkovného je upravený vo Všeobecne záväznom nariadení č. 13/2023 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na vymedzených úsekoch miestnych ciest na území mesta xxxxx (ďalej ako „VZN“). Podľa § 5 bod 5 tohto VZN je parkovné možné uhradiť zakúpením parkovacieho lístka prostredníctvom mobilnej aplikácie, zakúpením parkovacieho

¹ Zákon č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva.

² Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon)

lístka v parkovacom automate, zakúpením sms parkovacieho lístka a zakúpením parkovacej karty prostredníctvom webovej aplikácie alebo v klientskom centre. Na webovej stránke mesta xxxxx je zverejnená informácia, že: „v parkovacom automate je platba možná výlučne platobnou kartou. Hotovostná platba nie je možná, nakoľko náklady na obstaranie a prevádzku parkomatov na hotovosť sú výrazne vyššie.“

So žiadosťou o informácie sa Stredisko obrátilo na mesto xxxxx. Z jeho odpovede vyplýva, že:

- vlastníctvo mobilného telefónu osobami využívajúcimi osobné motorové vozidlo mesto xxxxx predpokladá na základe viacerých skutočností (nahlasovanie kontaktných údajov vrátane e-mailu/telefónneho čísla pri vybavovaní dokladov k vozidlu, nevyhnutnosť kontaktovať políciu pri určitých dopravných nehodách, údaje z prieskumov).
- pri príprave podkladov pre obstaranie nových parkovacích automatov mesto prihliadalo na viacero skutočností: parkovacie automaty s hotovostnou platbou boli často terčom vandalizmu a pokusov o krádež, v dôsledku čoho dochádzalo k ich poškodzovaniu, ich prevádzka bola finančne náročná, vyššia je aj ich obstarávacía cena.
- mesto xxxxx eviduje celkovo 20 podnetov a 1 sťažnosť v súvislosti s úhradou parkovného. Približne 50 % z nich sa týka nemožnosti hotovostnej platby. Ako hlavný dôvod týchto podnetov osoby uvádzajú, že nevlastnia mobilný telefón ani platobnú kartu. Mesto však pri preverovaní niektorých podávateľov podnetov v databáze mesta xxxxx zistilo, že táto osoba má aktivovanú, resp. zriadenú elektronickú schránku na doručovanie písomností. Preto považuje mesto ich tvrdenia o tom, že nevlastnia mobilný telefón ani kartu, za prinajmenšom zvláštne.

Skutočnosti zistené vlastnou činnosťou Strediska

Mesto xxxxx malo ku dňu 31.3.2024 80 196 obyvateľov. Z tohto údajov vyplýva, že z celkového počtu obyvateľov podalo podnet týkajúci sa spôsobu úhrady parkovného 0,026 % obyvateľov, pričom absentujúcu možnosť platby v hotovosti namietalo približne 0,013 % obyvateľov.

Vybavenie domácností mobilným telefónom bolo predmetom štatistického zisťovania sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 a v roku 2011. Pri poslednom sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 už tento údaj zisťovaný nebol. Kým v roku 2001 bol počet domácností vybavených mobilným telefónom 397 596, **v roku 2011** to bol nárast na počet 1 348 323, čo predstavovalo **75,9 % domácností**.³

³ Pozri: Štatistický úrad Slovenskej republiky: Sčítanie obyvateľov domov a bytov 2011, Fakty o zmenách v živote obyvateľov SR, ISBN 978-80-8121-370-0 (online), s. 154-155.

Stredisko ku dňu vypracovania tohto odborného stanoviska neidentifikovalo z verejne dostupných zdrojov relevantné štatistické údaje, ktoré by svedčili o príčinnej súvislosti medzi vlastníctvom mobilného telefónu a vekom alebo medzi vlastníctvom platobnej karty a vekom.

Právne posúdenie

Prijatiu dôvodného záveru o porušení zákazu diskriminácie musí vždy predchádzať identifikácia jeho znakov, ktoré vymedzuje antidiskriminačný zákon. Esenciálnou je prítomnosť menej priaznivého zaobchádzania zo strany povinného subjektu, a to buď s konkrétnou osobou, alebo so skupinou osôb. Ďalšou nevyhnutnou súčasťou je určenie formy porušenia zákazu diskriminácie, dôvodu, oblasti, a v neposlednom rade je tiež potrebné identifikovať porovnateľnú osobu alebo skupinu osôb. Medzi vymenovanými znakmi musí zároveň existovať príčinná súvislosť.

Oblasti právnych vzťahov, na ktoré sa vzťahuje príkaz zákonodarcu dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania, sú vymedzené v § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona, podľa ktorého je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní. Stredisko sa pri vyhodnocovaní podnetu zaoberalo tým, či je možné dočasné parkovanie na vymedzených parkovacích miestach za úhradu subsumovať pod chránenú oblasť poskytovania tovarov a služieb. Legálna definícia služieb na účely ochrany osôb pred diskrimináciou nie je obsiahnutá v žiadnom právnom predpise. Smernica Rady 2004/113/ES z 13. decembra 2004 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu, ktorá bola transponovaná do antidiskriminačného zákona, pri vymedzení služieb odkazuje na čl. 50 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej ako „zmluva o založení ES“). Podľa tohto článku zmluvy o založení ES sa za služby považujú plnenia, ktoré sa bežne poskytujú za odplatu, pokiaľ ich neupravujú ustanovenia o voľnom pohybe tovaru, kapitálu a osôb. Služby zahŕňajú najmä: a) činnosti priemyselnej povahy; b) činnosti obchodnej povahy; c) činnosti remeselnej povahy; d) činnosti v oblasti slobodných povolání. Uvedenú definíciu je možné primerane použiť aj v prípade namietaného diskriminačného konania v iných oblastiach právnych vzťahov ako aj z iných diskriminačných dôvodov. Hlavné atribúty služby podľa zmluvy o založení ES sú, že ide o **bežné plnenia**, ktoré sú poskytované **za odplatu**. V prípade **dočasného parkovania za úhradu sú oba tieto atribúty splnené**. Posudzovanú právnu vec je teda možné podradiť pod chránenú oblasť právnych vzťahov, ktorou je poskytovanie služieb.

Ďalším nevyhnutným predpokladom pre konštatovanie zákazu diskriminácie je identifikácia chráneného dôvodu diskriminácie. Vo Vašom podnete ste uviedli, že sa cítite byť diskriminovaný z dôvodu veku. Z Vašej argumentácie pritom vyplýva, že vlastníctvo mobilného telefónu a platobnej karty dávate do súvisu s vekom osôb.

Právna úprava dočasného parkovania je upravená vo VZN mesta xxxxx, pričom samotné VZN neupravuje spôsob úhrady parkovného v parkovacích automatoch. Tento spôsob vyplýva z praxe, keďže parkovacie automaty umožňujú iba úhradu platobnou kartou, o čom informuje aj mesto xxxxx na svojom webovom sídle. Vzhľadom na to, že spôsob úhrady parkovného je upravený navonok neutrálne a nerozlišuje skupiny osôb na základe kritéria, ktoré by bolo zakázaným diskriminačným dôvodom, mohlo by ísť v tomto prípade o nepriamu diskrimináciu v zmysle § 2a ods. 3 antidiskriminačného zákona.⁴ Tú by bolo možné konštatovať za predpokladu, ak by účinky namietanej praxe dopadali negatívne na určitú skupinu osôb a znevýhodňovali ju z dôvodu, ktorý je vymedzený v § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona⁵. V záujme ustálenia, či je možné vlastníctvo mobilného telefónu a platobnej karty spojiť s kritériom veku, Stredisko požiadalo o informácie mesto xxxxx. Túto skutočnosť tiež overovalo vlastnou činnosťou. Z jeho zistení vyplýva, že ku dňu vydania odborného stanoviska nie sú k dispozícii relevantné štatistické údaje, ktoré by preukazovali príčinnú súvislosť medzi vlastníctvom mobilného telefónu alebo platobnej karty a vekom. Vlastníctvo mobilného telefónu je už v súčasnej dobe predpokladané, o čom svedčí aj skutočnosť, že kým tento údaj bol sledovaným ukazovateľom pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 a v roku 2011, pri poslednom sčítaní v roku 2021 už štatisticky zaujímavý nebol. K vlastníctvu platobnej karty osobami v dôchodkovom veku Stredisko relevantné štatistické údaje ani nenašlo. Z uvedeného vyplýva, že nie je možné tvrdiť, že osoby v dôchodkovom veku, ktoré využívajú alebo majú záujem využívať dočasné parkovanie, nie sú vlastníčkmi mobilného telefónu alebo mobilnej karty vo vyššej miere v porovnaní s inými osobami, ktoré využívajú alebo by chceli využívať dočasné parkovanie. Opak by bolo možné tvrdiť len na základe dostatočne reprezentatívnych štatistických údajov, pričom v súlade s judikatúrou Európskeho súdneho dvora⁶ by muselo ísť o **značne vyššie percento osôb**, ktoré sú nositeľmi zakázaného dôvodu diskriminácie a sú znevýhodňované v porovnaní s inou skupinou osôb, aby bolo možné prijať dôvodný záver o porušení zákazu diskriminácie vo forme nepriamej diskriminácie. Stredisko sa domnieva, že na základe informácií, ktoré mu poskytlo mesto xxxxx o počte podnetov a sťažností týkajúcich sa úhrady parkovného, z týchto nie je možné vyvodiť záver o príčinnej súvislosti medzi vekom a vlastníctvom mobilného telefónu alebo platobnej karty,

⁴ Podľa § 2a ods. 3 antidiskriminačného zákona je nepriama diskriminácia navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou; nepriama diskriminácia nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.

⁵ Podľa § 2a ods. 3 antidiskriminačného zákona dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

⁶ Rozsudok Európskeho súdneho dvora vo veci Vo veci C-274/18, Mínoo Schuch-Ghannadan proti Medizinische Universität Wien z 3.10.2019, dostupný na:

https://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=DB6DECC95F74659816D1A44C24B4E439?docid=218627&text=Schuch-Ghannadan&dir=&doclang=SK&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=1977781

a to vzhľadom na ich nízky počet, chýbajúci údaj o veku osôb a spochybnenú relevanciu zo strany mesta xxxxx.

Na základe uvedených skutočností Stredisko konštatuje, že **v posudzovanej právnej veci nie je možné identifikovať zakázaný dôvod diskriminácie spočívajúci vo veku**. Stredisko **nedisponuje údajmi, na základe ktorých by mohlo vyhlásiť, že značné percento osôb v dôchodkovom veku je znevýhodnených pri úhrade parkovného z dôvodu absentujúcej hotovostnej platby**, v porovnaní s inými osobami, ktoré využívajú alebo by chceli využívať dočasné parkovanie. Nie je možné vyvodiť príčinnú súvislosť medzi vekom osôb, ktorým je poskytované plnenie vo forme možnosti krátkodobého parkovania za úhradu, a vlastníctvom mobilného telefónu alebo platobnej karty.

Záver

Vo Vašom podnete ste namietali diskrimináciu z dôvodu veku pri úhrade parkovaného mestu xxxxx, a to pre chýbajúcu možnosť platby v hotovosti. Argumentovali ste tým, že nie každá osoba v dôchodkovom veku vlastní mobilný telefón alebo platobnú kartu, ktorými je možné parkovné uhradiť. Stredisko na základe zisteného skutkového stavu konštatuje, že z verejne dostupných štatistických údajov ani z podnetov, ktoré boli prijaté mestom xxxxx v tejto veci, nie je možné vyvodiť záver o príčinnej súvislosti medzi vekom a vlastníctvom mobilného telefónu a platobnej karty. Z uvedeného dôvodu nemôže konštatovať porušenie zákazu diskriminácie v tejto veci.

V závere Stredisko uvádza, že nedisponuje inšpekčnými právomocami vo vzťahu k osobám, ktoré sú povinné dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania. Nemá preto právne prostriedky, ktorými by mohlo preveriť spôsob vybavenia podnetov mestom xxxxx vo veci úhrady parkovného.

PhDr. Silvia Porubánová
výkonná riaditeľka